

Таким чином, можна зробити висновок, що для досягнення головної мети логістики необхідно побудувати систему, що вирішує наступні задачі:

- взаємозалежності і нерозривності фаз переміщення потоків при переході від виробника до споживача;
- скорочення логістичних витрат на всьому шляху руху матеріальних, фінансових, інформаційних і інших потоків на стадіях постачання, транспортування, складування, збуту продукції;
- інтегральності процесу руху усіх видів потоків;
- забезпеченості узгодженості руху матеріальних і фінансових потоків для досягнення кінцевої мети підприємства;
- ефективності управління обігом капіталу у всіх його формах, з огляду на циклічність логістичної системи;
- забезпеченості стійкості системи щодо внутрішнього, а головне зовнішнього середовища.

РЕЗЮМЕ

В статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти функціонування циклів логістичних систем, наведені принципові схеми мікрологістичної системи та функціональних циклів логістики, запропоновано модель оцінки циклів утворення запасів та наголошено на необхідності управління і координації підсистем у динаміці.

Ключеві слова: логістика, логістична система, матеріальний потік, циклічність, управління підприємством, організаційна структура, контролінг.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены теоретические и практические аспекты функционирования циклов логистических систем, представлены принципиальные схемы микрологистической системы и функциональных циклов логистики, предложена модель оценки циклов образования запасов и обоснована необходимость управления и координации подсистем в динамике.

Ключевые слова: логистика, логистическая система, материальный поток, цикличность, управление предприятием, организационная структура, контролинг.

SUMMARY

The theoretical and practical aspects of functioning of cycles of the logistic systems are considered in the article, the principle charts of the micrologistic system and functional cycles of logistic are presented, the model of estimation of cycles of formation of supplies is offered and the necessity of management and co-ordination of subsystems is grounded for a dynamics.

Keywords: logistic, logistic system, financial stream, recurrence, management, organizational structure, an enterprise, controlling.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Гаджинский А.М. Логистика: Учебник для высших и средних специальных учебных заведений.- 2-е изд.- М.: Информационно-внедренческий центр «Маркетинг», 2006.- 228с.
2. Киллен К. Вопросы управления: Сокр.пер.с англ./Под ред. И.М. Верещагина.- М.: Экономика, 2001.- 200с.
3. Николайчук В.Е. Заготовительная и производственная логистика.- СПб: Питер, 2001.- 160 с.
4. Тимохин В.М. Моделирование складных видов динамики в управлении производственно-экономическими системами.- Рукопис Автореферат до дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.03.02 – економіко-математичне моделювання.- Донецький національний університет Міністерства освіти і науки України.- Донецьк, 2001.- 20с.
5. Хедли Дж., Уайтин Т. Анализ систем управления запасами: пер.с англ.- М.: Наука, 2003 - 512 с.
6. Хэнсман Ф. Применение математических методов в управлении производством и запасами.- М.: Прогресс, 2007.- 279 с.

УДК 336.69

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Кондратенко М.О., здобувач кафедри управління персоналом і економіки праці, Донецький національний університет

Пенсійна система України, правові засади функціонування якої закладено з набуттям чинності у 2004 р. Законів України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та «Про недержавне пенсійне забезпечення» [1, 2], у сучасних умовах все гостріше відчуває негативні наслідки процесу «старіння» населення країни, зменшення кількості працюючих та платників страхових внесків, що призводить до розбалансування доходів та видатків Пенсійного фонду України і його неспроможності забезпечити високий рівень пенсій.

Негативні демографічні тенденції характерні також для багатьох розвинених країн, що зумовлює необхідність здійснення пенсійних реформ з метою дотримання високих стандартів соціального забезпечення у країнах з соціально орієнтованою економікою.

Комплекс заходів з реформування пенсійних систем у групі найрозвиненіших держав світу формується з урахуванням таких чинників, як природа пенсійної системи, характер демографічної ситуації, політичні міркування, традиції та менталітет. Основні напрями реформування охоплюють:

- підвищення вікової межі виходу на пенсію та збільшення тривалості страхового стажу;
- зменшення коефіцієнта заміщення (відношення пенсії до заробітної плати);
- запровадження індексації пенсії на основі темпів зростання споживчих цін, а не середньої заробітної плати;
- введення обов'язкових професійних накопичувальних схем.

Концепцією пенсійної реформи в Україні передбачено створення в країні трирівневої пенсійної системи: солідарної системи (першого рівня), обов'язкової накопичувальної системи (другого рівня) та недержавного добровільного пенсійного забезпечення (третього рівня). Перший і другий рівні системи пенсійного забезпечення в Україні становлять систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

З 1 жовтня 2011 року набув чинності Закон України "Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи" (№3668-VI), який передбачає зміни умов призначення пенсій у солідарній системі, уточнює положення щодо обов'язкової накопичувальної пенсійної системи (другого рівня) та визначає умови участі недержавних пенсійних фондів на другому рівні [3].

Основні зміни пенсійного забезпечення зводяться до підвищення пенсійного віку для жінок та чоловіків державних службовців, збільшення терміну страхового стажу, запровадження максимального рівня пенсії, удосконалення механізму перерахунку пенсій тощо.

Оскільки дискусійним та активно обговорюваним питанням у суспільстві стало підвищення пенсійного віку для жінок, особливо з погляду на тривалість життя в країні, актуальним стає порівняльний аналіз вікової межі виходу на пенсію населення розвинених країн та України.

Дослідження науково-методологічних та практичних проблем реформування пенсійних систем відображені у наукових працях відомих зарубіжних та вітчизняних вчених. Вагомий науковий внесок у розбудову системи пенсійного страхування зробили Г.К. МакТаггарт, В.Л. Мітчел, М.К. Вінер, Б.О. Зайчук, Е.М. Лібанова, Б.Ф. Надточій, В.М. Новиков, В.М. Яценко та інші.

Визначаючи теоретичну та практичну цінність науково-теоретичного забезпечення реформування пенсійної системи в Україні, слід зазначити, що недостатньо опрацьованими залишаються науково-методичні підходи до адаптації міжнародних стандартів

реформування системи пенсійного страхування, розв'язання проблеми формування та використання пенсійних активів.

Виходячи з цього метою даного дослідження є порівняльний аналіз стандартів пенсійного віку населення розвинених країн з новачками законодавства в частині підвищення пенсійного віку та тривалості страхового стажу.

Розвинені країни, зіткнувшись з проблемою старіння населення, провели пенсійну реформу і підвищили вік виходу на заслужений відпочинок. Наведені в табл.1 дані щодо пенсійного віку та тривалості життя після виходу на пенсію у країнах ОЕСР свідчать, що демографічні проблеми постаріння населення та збільшення тривалості життя населення розвинених країн обумовлюють необхідність підвищення пенсійного віку у країнах з вищим ніж в Україні рівнем життя та розвиненими системами соціального захисту.

У країнах – членах організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) середній вік виходу на пенсію чоловіків – 63,1 роки, для жінок – 61,7 роки.

У багатьох країнах встановлено однаковий пенсійний вік для жінок та чоловіків (зокрема, у Норвегії, Ісландії це 67 років, що є найвищим рівнем пенсійного віку у країнах-членах ОЕСР). У США пенсійний вік становить 66 років як для жінок, так і для чоловіків. Решта розвинених країн підвищили пенсійний вік до 65 років.

Враховуючи оцінки тривалості життя населення після виходу на пенсію (в середньому по країнах ОЕСР це 18,3 роки для чоловіків та 23,3 роки для жінок), слід очікувати подальше поступове підвищення пенсійного віку у цих країнах.

Так, у Німеччині з 1 січня 2012 року розпочалася реалізація положень ухваленого у 2007 році Закону про адаптацію пенсійного віку до демографічного розвитку [5]. У відповідності з цим законом починаючи з січня 2012 року, пенсійний вік з 65 до 67 років збільшуватиметься до 2029 року поетапно, тобто щороку на один-два місяці. Норми попереднього пенсійного законодавства діятимуть лише для осіб з робочим стажем не менше 45 років. Крім того, з 63 до 65 років пенсійний вік підвищено для осіб з фізичними вадами та тих, хто через хворобу частково втратив працездатність.

Законом передбачається можливість виходу на пенсію з 63 років для осіб із робочим стажем не менше 35 років. Однак у цьому випадку за кожен недопрацьований місяць з пенсії відраховуватиметься 0,3%. Тобто з виходом на "ранню" пенсію у 63 роки громадянин отримуватиме на 14,4% менше від передбачених для нього виплат.

Підвищення пенсійного віку стало однією з найсуперечливіших соціально-економічних реформ уряду, проти якої широко виступали німецькі профспілки. На момент набуття чинності закону в січні 2008 року його підтримувало лише 5% громадян. Зі свого боку, керівництво країни аргументує пенсійну реформу старінням німецького суспільства, збільшенням тривалості життя, а також неможливістю постійного збільшення бюджетних дотацій до пенсійного фонду. На сьогодні, за даними уряду ФРН, німецькі чоловіки в середньому отримують пенсію протягом 15 років, жінки - протягом 20. У 1960 році цей показник становив відповідно лише 10 та 11 років.

В Україні підвищення пенсійного віку для жінок буде здійснюватися поступово. З кожним роком вік виходу на пенсію для жінок зростатиме на півроку, аж поки не зрівняється з пенсійним віком для чоловіків – 60 років.

За даними Державної служби статистики України середня тривалість життя в Україні становить 70,4 роки. Середня тривалість життя для чоловіків – це 65,2, для жінок – 75,5 років. Показник середньої тривалості життя покоління не дає інформації про середню тривалість життя на пенсії тієї його частини, яка перейде пенсійну межу. Цю інформацію надає показник середньої тривалості майбутнього життя тієї частини покоління, що досягла пенсійного віку.

Таблиця 1

Пенсійний вік у країнах ОЕСР (станом на 10 серпня 2009 р) [4]

Країна	Оцінки тривалості життя після досягнення пенсійного віку		Пенсійний вік	
	Чоловіки	Жінки	Чоловіки	Жінки
Норвегія	16,2	19,3	67,0	67,0
Мексика	17,2	19,4	65,0	65,0
Ісландія	17,2	19,6	67,0	67,0
Данія	16,4	19,8	65,0	65,0
США	17,1	20,1	66,0	66,0
Португалія	16,3	20,2	65,0	65,0
Нідерланди	17,3	20,4	65,0	65,0
Ірландія	16,9	20,6	65,0	65,0
Німеччина	17,0	20,7	65,0	65,0
Нова Зеландія	18,1	20,9	65,0	65,0
Фінляндія	16,8	21,0	65,0	65,0
Швеція	17,9	21,1	65,0	65,0
Канада	18,3	21,4	65,0	65,0
Естонія	14,9	21,8	63,0	61,0
Іспанія	17,9	21,8	65,0	65,0
Угорщина	16,5	22,4	60,0	59,0
Польща	14,4	23,1	65,0	60,0
ОЕСР	18,3	23,3	63,1	61,7
Ізраїль	16,9	23,4	67,0	62,0
Чехія	17,3	23,7	61,0	58,7
Швейцарія	18,9	23,9	65,0	63,0
Японія	18,8	24,1	65,0	65,0
Австралія	18,6	24,5	65,0	62,0
Велика Британія	16,9	24,5	65,0	60,0
Словаччина	15,6	24,6	62,0	57,0
Люксембург	20,8	24,9	60,0	60,0
Чілі	17,3	25,0	65,0	60,0
Австрія	17,5	25,1	65,0	60,0
Південна Корея	20,2	25,2	60,0	60,0
Бельгія	21,1	25,8	60,0	60,0
Франція	21,8	26,5	60,5	60,5
Греція	23,6	26,9	57,0	57,0
Словенія	19,0	27,2	60,0	57,3
Італія	22,7	27,3	59,0	59,0
Туреччина	29,4	36,8	44,9	41,0

Середня очікувана тривалість життя чоловіків, які досягли 60-річного віку, становить 74,5 року. Тобто, у разі своєчасного виходу на пенсію, чоловіки мають шанс у середньому отримувати пенсійні виплати протягом більш ніж 14 років. При досягненні 62 років чоловіки мають середню очікувану тривалість життя 75,5 року, отже, перебуватимуть на пенсії протягом 13,5 року. При підвищенні пенсійного віку до 65 років чоловіки мають шанс дожити до 77 років і отримувати пенсію протягом 12 років.

Середня очікувана тривалість життя жінок, які досягли 55-річного віку, - 79 років. Отже, середньостатистична українська пенсіонерка має шанс отримувати пенсію протягом 24 років - період, рекордний серед усіх розвинувтих країн світу.

Середньостатистична тривалість життя українців, які досягли 60-річного віку, становить 80 років. Тому у разі підвищення пенсійного віку на п'ять років, українська жінка має шанс отримувати пенсійні виплати протягом 20 років.

За показниками очікуваної тривалості життя на пенсії українські пенсіонери – чоловіки поступаються рівню розвинених країн, а пенсіонери – жінки навіть перевищують рівень таких країн як Норвегія, Мексика, Ісландія, Данія. Поступове збільшення загальної тривалості життя населення та збільшення кількості і питомої ваги населення старших вікових груп потребує дедалі більших видатків на підтримання життєвого рівня цієї категорії населення.

Останніми роками в Україні відбулося істотне збільшення видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення. За період з 2002 р. по 2010 р. обсяг соціальних видатків збільшився з 5,6% від ВВП до 8,6% ВВП. За цей же проміжок часу склалася ситуація, за якої обсяг видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення перевищував інвестиції в основний капітал більш ніж у 3 рази, а у кризовому 2009 р. навіть у 7,3 рази, що суттєво обмежувало можливість реалізації інвестиційно-інноваційної моделі розвитку країни.

Вказана тенденція є наслідком істотного збільшення участі державного бюджету у фінансуванні видатків Пенсійного фонду України – з 1,9% ВВП у 2002 р. до 5,9% у 2010 р. Частка видатків Пенсійного фонду України, профінансованих за рахунок державного бюджету і надання фонду позики, зросла з 28% у 2007 р. до 57% у 2010 р.

Бюджетом Пенсійного фонду України на 2012 рік, затвердженим Постановою КМУ від 8 лютого 2012 р. № 69, встановлено доходну частину у розмірі 212,2 млрд. грн., з яких 47,8 млрд. грн. (або 22,5%) становлять кошти Державного бюджету. Оскільки видаткова частина бюджету ПФУ України перевищує суму його доходів, то покриття дефіциту коштів ПФУ у сумі 9,7 млрд. грн. здійснюється також за рахунок коштів Державного бюджету [6].

За таких обставин проблемою, яка вимагає невідкладного рішення, стає реформування пенсійної системи та видаткової частини ПФУ, а також опрацювання механізмів скорочення його бюджетної підтримки. На сучасному етапі реформування пенсійної системи України одним із ключових завдань є активізація накопичувальних складових системи пенсійного забезпечення. Корисним для розбудови накопичувальних механізмів може стати застосування досвіду країн ОЕСР (Організації економічного співробітництва і розвитку), у яких накопичувальні пенсійні програми функціонують тривалий період. Активи пенсійних фондів країн ОЕСР, наведені у табл.2, дають можливість визначити позитивну роль пенсійних активів у розвитку національних економік.

Таблиця 2

Активи пенсійних фондів країн ОЕСД у 2009 р. [7]

Країна	Активи пенсійних фондів	
	% до ВВП	млн. дол. США.
Країни – члени ОЕСР		
Австралія	82,3	808 224
Австрія	4,9	18 987
Бельгія	3,3	16 677
Канада	62,9	806 350
Чілі	65,1	106 596
Чехія	4,6	11 332
Данія	43,3	133 980
Естонія	6,9	1 371
Фінляндія	76,8	182 286
Франція	0,8	21 930
Німеччина	5,2	173 810
Греція	0,0	63
Угорщина	13,1	16 886
Ісландія	118,3	14 351
Ірландія	44,1	100 278
Ізраїль	46,9	95 257
Італія	4,1	86 818
Японія	25,2	1 042 770
Південна Корея	2,2	29 632
Люксембург	2,2	1 171
Мексика	7,5	107 135
Нідерланди	129,8	1 028 077
Нова Зеландія	11,8	13 755
Норвегія	7,3	27 852
Польща	13,5	58 143
Португалія	13,4	30 441
Словаччина	4,7	4 640
Словенія	2,6	1 266
Іспанія	8,1	118 056
Швеція	7,4	35 309
Швейцарія	101,2	496 957
Туреччина	2,3	14 017
Велика Британія	73,0	1 589 409
США	67,6	9 583 968
ОЕСР 34	67,6	16 777 792
Інші розвинені економіки		
Аргентина	11,5	30 105
Бразилія	17,1	224 218
Китай	0,6	19 980
Індія	5,4	61 971
Індонезія	2,2	9 614
Росія	1,5	14 987
Південна Африка	58,4	165 630

Звертає на себе увагу широкий діапазон варіювання обсягів активів та їх питома вага у ВВП країн, які об'єднані в Організацію економічного співробітництва та розвитку. У таких країнах як Ісландія, Нідерланди, Швейцарія обсяг пенсійних активів перевищує їх ВВП.

У країнах Східної Європи (Чехія, Угорщина, Словаччина) обсяг пенсійних активів значно менший ніж у більшості країн ОЕСР через те, що пенсійні накопичувальні системи запроваджені пізніше, ніж в інших країнах.

Обсяги пенсійних активів Данії, Швеції та Німеччини відображають накопичення лише автономних професійних пенсійних фондів. Загальний обсяг активів, що складається з професійних контрактів з пенсійного страхування, становить 99,3% від ВВП Данії, 38,9% від ВВП Швеції та 13,3% ВВП у Німеччині.

Для Норвегії, яка стабільно протягом багатьох років входить до трійки країн з високим рівнем життя, наведені у табл. 2 дані відображають лише державний пенсійний фонд – Норвегія, який раніше був національним фондом системи страхування. Пенсійний фонд Global, відомий раніше як фонд національного добробуту або фонд уряду Petroleum, формує кошти від продажу нафти та має повноваження більш широкі ніж суверенний фонд пенсійного забезпечення. Активи фонду Global складають 109,6% від ВВП Норвегії [7].

В Україні система недержавного пенсійного страхування розвивається достатньо динамічно. Станом на 30.09.2011 р. в Україні зареєстровано 97 недержавних пенсійних фондів (НПФ), загальна сума активів яких становить 1306,4 млн. грн. Сума інвестиційного доходу, отриманого за 9 місяців 2011 р. становить 519,7 млн. грн. (або 49 % від суми залучених внесків) [8]. Проте, пенсійні активи ще не набули помітного впливу на інвестиційні процеси в країні та її економічне зростання. За даними 2010 р. активи недержавних пенсійних фондів становили лише 0,12% від валового внутрішнього продукту країни.

Суттєвим фактором, що продовжує стримувати зростання інвестиційного доходу НПФ, є незначний обсяг залучених пенсійних внесків для забезпечення можливості здійснення диверсифікації пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти. Переважними напрямками інвестування пенсійних активів залишаються депозити у банках (31,6% інвестованих активів).

В умовах розгортання фінансово-економічної кризи актуалізуються питання щодо захисту активів недержавних пенсійних фондів з метою забезпечення пенсійних активів, що розміщені на депозитних рахунках або знаходяться на зберіганні в банках, у випадку введення в такому банку мораторію на задоволення вимог кредиторів та введення тимчасової адміністрації.

Пріоритетним завданням постає встановлення правових механізмів забезпечення пенсійних активів, які знаходяться на зберіганні в банківській мережі, у разі порушення справи про банкрутство зберігача, прийняття рішення про його ліквідацію, введення щодо нього режиму санації або призначення тимчасової адміністрації зберігача, а також посилення захисту майнових прав та інтересів застрахованих осіб Накопичувального пенсійного фонду та учасників недержавних пенсійних фондів, встановлення прозорих та зрозумілих норм повернення пенсійних накопичень, які знаходяться на депозитних рахунках у банках.

Висновки

Підсумовуючи викладений матеріал з питань адаптації національної пенсійної системи України до міжнародних стандартів країн – членів ОЕСР, зазначимо, що кожна країна обирає певну стратегію реформування пенсійної системи, враховуючи особливості національної демографічної ситуації, розвитку фінансового сектору економіки, законодавства, політичного становища.

Пенсійні системи більшості європейських країн мають відмінні характеристики, однак основні елементи в них є подібними, а розповсюдження накопичувальних складових пенсійних систем є найраціональнішим і найпоширенішим способом перерозподілу фінансового та демографічного навантаження.

Сучасна пенсійна система України фактично уявляє собою дворівневу систему, представлену солідарною системою пенсійного забезпечення (1 рівень), що обслуговується Пенсійним фондом України (ПФУ), та системою недержавного пенсійного забезпечення (3 рівень), яка реалізується через недержавні пенсійні фонди (НПФ). Діяльність недержавних пенсійних фондів демонструє позитивну динаміку збільшення кількості НПФ, чисельності вкладників і збільшення пенсійних активів. Проте вплив системи недержавного пенсійного забезпечення на подолання кризових явищ пенсійної системи України, реальне підвищення пенсійного забезпечення населення та активізацію інвестиційних процесів за рахунок залучення пенсійних активів у національну економіку є незначним.

Хронічний дефіцит бюджету Пенсійного фонду України стає на заваді запровадження другого рівня пенсійної системи – обов'язкової накопичувальної системи пенсійного страхування, сутність якої полягає у тому, що частина обов'язкових внесків до пенсійної системи (загальний рівень пенсійних відрахувань залишиться незмінним) накопичуватиметься у єдиному Накопичувальному фонді і обліковуватиметься на індивідуальних накопичувальних пенсійних рахунках громадян, які (та на користь яких) сплачуватимуть такі внески. Ці кошти інвестуватимуться в економіку країни з метою отримання інвестиційного доходу і захисту їх від інфляційних процесів.

Запровадження обов'язкової накопичувальної системи дозволить вирішити низку проблем пенсійної системи, зокрема:

збільшити загальний розмір пенсійних виплат завдяки отриманню інвестиційного доходу;

посилити залежність розміру пенсії від трудового вкладу особи, а отже посилити зацікавленість громадян та їх роботодавців у сплаті пенсійних внесків;

зменшити "податковий тиск" на фонд оплати праці роботодавців за рахунок перерахування частини обов'язкових пенсійних внесків до Накопичувального фонду, що здійснюватиметься із заробітку працівника;

створити потужне джерело інвестиційних ресурсів для зростання національної економіки;

застрахувати майбутніх пенсіонерів від негативних демографічних тенденцій та коливань у економічному розвитку держави завдяки розподілу ризиків виплати низьких розмірів пенсій між першим та другим рівнем пенсійної системи.

Враховуючи те, що накопичувальна система пенсійного страхування є загальнообов'язковим та державним страхуванням, то захист майнових прав та інтересів застрахованих осіб Накопичувального пенсійного фонду має гарантувати держава. Такий підхід також сприятиме зацікавленості держави у створенні кращих умов для функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування і гарантування дотримання законодавства з метою захисту майнових та інших прав і законних інтересів осіб стосовно здійснення пенсійних виплат та їх пенсійних активів, що обліковуються на накопичувальних пенсійних рахунках, а також, забезпеченню максимально якісного державного регулювання та нагляду у цій сфері.

РЕЗЮМЕ

Статтю присвячено актуальним питанням реформування пенсійної системи в Україні. Проаналізовано стандарти країн ОЕСР в частині пенсійного віку та досвід формування пенсійних активів для підтримання високого рівня життя населення. Виявлено тенденції розвитку накопичувальної складової пенсійної системи, розроблено пропозиції щодо державного гарантування захисту майнових прав та інтересів застрахованих осіб.

Ключові слова: пенсійна система, пенсійний вік, пенсійні активи.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена актуальным вопросам реформирования пенсионной системы в Украине. Проанализированы стандарты стран ОЭСР в части пенсионного возраста и опыт формирования пенсионных активов для поддержания высокого уровня жизни населения. Выявлены тенденции развития накопительной составляющей пенсионной системы, разработаны предложения по государственному гарантированию защиты имущественных прав и интересов застрахованных лиц.

Ключевые слова: пенсионная система, пенсионный возраст, пенсионные активы.

SUMMARY

The article deals with current issues of pension reform in Ukraine. Standards of OECD countries in terms of retirement age and experience of forming assets are analyzed to maintain high living standards. The tendencies of the funded component of the pension system are exposed; proposals are developed for the state to ensure protection of property rights and interests of policyholders.

Keywords: pension systems, retirement, pension assets.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 №1058 – IV. - [Електронний ресурс]. –

- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>
2. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 №1057 – IV. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>
 3. Закон України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» від 8 липня 2011 р. № 3668-VI. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3668-17>
 4. OECD Pensions at a Glance: life expectancy estimates are from UN World Population Prospects 2009 Revision. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org/els/social/pensions/PAG
 5. Пенсійна реформа у Німеччині. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pension.ukrinform.ua/>
 6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про бюджет Пенсійного фонду України на 2012 рік» від 08.02. 2012 р. № 69. // Офіційний вісник України. — 2012 - № 11, стор. 114, стаття 410.
 7. Активи пенсійних фондів країн ОЕСР. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd.org/document/0,3746,en_2649_201185_46462759_1_1_1_1_00.html
 8. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 9 місяців 2011 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/npf_1_kv_2011.pdf

УДК: 339.9:338.2(477)

К ВОПРОСУ О ГЕОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СТРАТЕГИИ УКРАИНЫ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

Котвицкая О.И., аспирант, кафедра международных экономических отношений Харьковский национальный университет им. В.Н.Каразина

Постановка проблемы. Во всём мире в настоящее время геоэкономика приходит на смену геополитики, хотя в некоторой степени они продолжают идти параллельно. Вопросы геоэкономической стратегии приобрели особую актуальность в 90-х гг. прошлого века. Геоэкономика в отличие от традиционной геополитики делает акцент на экономической мощи государства. Тема геоэкономического выбора Украины в настоящее время является одной из ключевых на постсоветском пространстве, т.к. от того, куда будет направлена геоэкономическая ориентация Украины, будет зависеть будущее и России, и Европы. Пока Украина официально не состоит ни в ЗСТ с ЕС, ни в Таможенном союзе с Россией, Беларуссией, Казахстаном и Киргизией. Украине, как независимому государству, целесообразно иметь четко определенную и научно обоснованную внешнеэкономическую политику и стратегию. С провозглашением независимости Украина утратила свои экономические мощности, тем самым, став зависимой и от Запада, и от России (особенно в вопросах энергоносителей). Геоэкономическая трансформация в Украине длится уже долгие годы и продолжается по сей день. Неопределённость нашего государства в вопросах геополитической и геоэкономической ориентации ставит под угрозу национальную экономику.

Анализ исследований и публикаций. Вопросами геоэкономики занимаются многие известные отечественные и зарубежные ученые. К ним относятся Голиков А.П., Дергачёв В.А., Кочетов Э.Г., Колосов В.А., Мироненко Н.С., Никитина М.Г., Яценко Б.П..

Целью исследования является оценка геоэкономического положения и стратегии Украины на современном этапе и выявление основных факторов, влияющих на них.

Изложение основного материала исследования. Существует много определений геостратегии. На наш взгляд наиболее подходящими являются следующие определения. Геостратегия — совокупность направлений внешнеполитической и внешнеэкономической деятельности государства на международной арене. Неотъемлемая часть доктрины национальной безопасности, включающая технологию поведения государства для достижения своих целей в геополитическом или геоэкономическом пространстве [1].

Геоэкономическая стратегия — искусство достигать экономические цели на мировом рынке и предотвращать потенциальные конфликты с помощью геоэкономических технологий; методы контроля над коммуникационными материальными потоками энергетических и других ресурсов в целях участия субъектов международных экономических отношений в создании и переледе мирового валового продукта [1].

С геоэкономической стратегией связано понятие геоэкономическое положение.

Геоэкономическое положение государства – положение государства по отношению к мировым и региональным центрам экономической мощи, к главным коммуникационным направлениям движения капитала, производства, товаров и услуг [1].

По мнению А.П. Голикова, современное геоэкономическое положение Украины, которое учитывает не только географическую принадлежность страны, но также социально-экономическую и политическую ситуацию в странах, которые её окружают, можно охарактеризовать как умеренно-благоприятное [2, с. 286]. Согласно выполненным им расчетам в границах Европейского макрорегиона иерархичный коэффициент экономико-географического положения Украины равен 1,05 и является одним из самых больших (Украину по этому показателю опережают только Германия и Франция). В границах ещё большего макрорегиона (суперрегиона), куда входят кроме европейских стран Казахстан, республики Средней Азии, Закавказье, Турция, страны Ближнего Востока и Южной Африки, Украина также характеризуется высоким иерархическим коэффициентом экономико-географического положения – 1,11. В этом случае впереди Украины находятся Германия, Россия, Франция [2, с. 285].

Исходя из приведенных выше показателей топологической оценки экономико-географического положения Украины, оно может быть охарактеризовано как одно из центральных и наиболее удобных для установления всесторонних внешнеэкономических связей, которые содействуют развитию её производственных сил [2, с. 286].

Украина находится в густонаселённой части Европейского субрегиона с высокой плотностью населения. Она граничит с 7 государствами: на западе – с Польшей, Словакией, Венгрией и Румынией; на юго-западе – с Молдовой; на севере Беларусью; на северо-востоке и востоке – с Россией, а с Турцией, Болгарией и Грузией Украина имеет общую морскую границу.

Большинство из перечисленных стран находятся в состоянии реформирования своих экономических систем и имеют внутренние трудности развития. Страны, которые находятся во второй и третьей «зонах соседства» в географическом смысле относительно Украины – высокоразвитые страны (Италия, Германия, Австрия, Франция и др.). Однако сегодня маловероятным является ожидание значительного положительного влияния на развитие экономики Украины со стороны высокоразвитых стран. В целом Украину окружают страны с относительно высоким демографическим и экономическим потенциалом. Вступление в мае 2004 г. в ЕС наших западных соседей и возникновение в Украине общей границы с интеграционным объединением ЕС, улучшило геополитическое и геоэкономическое положение Украины [2, с. 287].

Геоэкономический код — сложившаяся на основе баланса национальных интересов многовекторная система экономических отношений с внешним миром, включая международное и межкорпоративное разделение труда, и обеспечивающая эффективное функционирование коммуникационного каркаса экономики [1]. Его величина Украины согласно В.А. Дергачеву обусловлена утратой экономической мощи, частичным разрушением российского внешнеэкономического вектора. После провозглашения независимости был в буквальном смысле уничтожен южный (морской) геоэкономический вектор, создаваемый последние два столетия в российском геополитическом пространстве. За годы независимости Украина разрушила сложившийся геоэкономический код и превратилась в одно из самых бедных европейских государств. Добровольный отказ от статуса ядерной державы не был подкреплён международным соглашением о возможном «плане Маршалла» или других компенсационных программах, позволяющих сохранить научно-технический потенциал в